

Egy muzsikus faggatása

BESZÉLGETÉS WENINGER RICHÁRDDAL

Weninger Richárd hárfaművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozatának igazgatója, a Weiner kamarazenekar vezetője.

— *Híres együttesed hogy született?*

— A Weiner-együttes véletlenül jött létre.

Vántus Istvánnak volt Pesten egy szerzői estje, azt mondta, hogy jó lenne, ha alakítanék egy zenekart, az ő két darabját szerzői esten a Fészek Klubban bemutatnánk. Mondtam neki, hogy nem vagyok én karmester. Ez más dolog.

Kiválogattam a vonós gyerekeket, megtanultuk a két művet. Pesten nem várt sikert arattunk. Két hónap múlva hívott Pestről Till Ottó, bemutatkozott, gratulált, és javasolta a zenekarnak, hogy Belgiumban vegyünk részt egy versenyen.

Elmentünk, elsőkké lettünk summa cum laudéval. Utána a Klenyánszki Tamás mondja, hogy nagyon tetszik a zenekar és javasolja, hogy menjünk el Bécsbe egy versenyre. Elmentünk. Azt is megnyertük.

Ha nincs ez a pesti játék, akkor senki nem javasol. Maradtunk volna ott, ahol vagyunk. Tipikus fővároscentrikus világ! Ha sikerül valamit Pesten csinálni, akkor igen, akkor az továbbvisz bennünket. Egyedül Pesten vannak meg ezek a lehetőségek. Innen nem tudsz sehová menni!

Aztán a minisztériumból szóltak le, hogy Spanyolországból a követségen keresztül kértek egy magyar zenekart a fesztiválra. Akkor mentünk Spanyolországba, ott is megnyertük a versenyt, azóta is visszahívnak. Most voltunk novemberben. Ha valakit már negyedszer visszahívnak, akkor ott már azért valami van.

A Szovjetunióban is voltunk. Ami nagyon rangos meghívás. Az ISME, nemzetközi zenei nevelési társaság, minden évben a világ valamely fővárosában tartja kongresszusát. Legutóbb Innsbruckban a magyar színeket képviseltük ilyen fórum előtt, ami nagy dolognak számít. Sikerünk volt.

Az Országos Filharmónia rendszeresen fölker bennünket. Október 20-án a rádió közvetítette a koncertünket, október 27-én a Szovjet Kultúra Házában játszottunk. Szegeden a bérleti hangversenyen léptünk fel.

Január 1-jén a Hilton újévi koncertjén mi játszottunk. Tavasszal Svájcban koncerteztünk. Lemezfelvételre készülünk. Vántusnak most jön ki az önálló zeneszerzői lemeze, ahol mi egy számot játszunk, ez rövidesen kapható lesz. Most önálló lemezre készülünk. Dicselkedtem?

— *Ez az életed fő mozgató rugója?*

— Ez. A zene.

— *Magyarországon hány hasonló együttes muzsikál?*

— Vidéken csak mi vagyunk ezen a szinten. Ilyen nivójú társaság Szombathelyen a *Capella Savaria*, de ez csak régi zenét játszik.

1979 óta létezőnk. Anyagilag a megyei tanács támogat.

— *Te a mindenese vagy az együttesnek?*

— Igen. Szerénységem az alapítója, vezetője, karmestere, a műsorpolitikusa.

1979 előtt szegedi vonószenekear névre hallgattunk, a főiskola vendégzenekarának számítottunk. De ilyen mivoltunkban. Kamaracsoportjaink szerepeltek Lengyelországban, Bulgáriában, Jugoszláviában. A vonósnégyes Belgrádban megnyert egy nagy nemzetközi versenyt. Svájcból női kari kategóriában a második díjat, vegyes kari kategóriában első díjat és a közönség díját is elhoztuk.

— *Milyen úton jutottál el az igazgatói székhelyig s a fölsorolt sikerekig?*

— Valamikor itt tanultam zenét a konziban. Ez most, 1966 óta főiskola. Addig a konzervatóriumnak volt a szaktanárképzője. Akkor volt a nagy zenei reform, amikor a tanárképző főiskolai rangúvá vált. Ez az épület mindig zeneiskola volt.

— *Milyen fokú képzést adott?*

— Ide mindazok járhattak, akik zenét akartak tanulni. Most 20. éves a tanárképzés. Az emeleti rész napjainkban tanárképző, lent működik a konzi. Az a középfok.

— *Hány igazgató elődöd volt?*

— Báthori Sándor, Kedves Tamás. 20 év alatt. Nem is sok, nem is kevés.

— *Hány éves képzés folyik itt?*

— Három. Mindig azt mondom, hogy Közép-Európában nincs még egy olyan intézmény, ahol 3 év alatt tanári diplomát adnak. Szó van a 4 éves képzésről. Ezt már több fórumon elfogadták, a pénzt is megadták, ez most vajúdik, pillanatnyilag úgy áll, hogy jövő évtől négyévesek leszünk.

— *Most az a dolgotok, hogy művésztanárokat képezetek?*

— Zeneiskolai hangszeres tanárokat. Vokálist is. Ami nem azonos az általános iskolai tanárok képzésével.

— Évente 20—22 növendék végez.

— *El is tudnak helyezkedni a szakmában?*

— Igen.

— *Három évfolyamon hány ember tanul?*

— Mondjuk hetven.

— *Mennyi a tanár?*

— Nagyon kevés. Hét és fél tanárunk van. Ezek állandóak. Van félállású is köztük és rengeteg óraadó. Hetente egy tanár 18—19 órában tanít. Nagyon sok. 12 óra a kötelező.

Mint mondtam, én itt a konzit végeztem és innét kerültem Pestre, a Zeneakadémiára. Hárfás voltam.

— *Fiúk tanulnak-e most is hárfázni?*

— Általában lányok. De női trombitás is van, meg női harsonás is. Halottam én egy amerikai trombitaművésznőt. Félelmetesen tudott trombitálni. De azért férfias hangszer a trombita.

— *Hogyan alakult az életed?*

— Versecen születtem, aztán Belgrádban végeztem két általánost. Akkor jöttek a németek. 1943-ban elmentünk Budapestre. Édesapám hegedűs volt,

öcsém is hegedűs. Nagypám kántor. Én tulajdonképpen zongorista szerettem volna lenni.

Elsősorban azért jött le édesapám Szegedre, mert Vaszyval találkozott, az mondta neki, hogy jöjjön le vidékre. Lejöttünk Szegedre.

Lekerültünk ugyan, de mikor én itt leérettségiztem és fölvettek a Zeneakadémiára, akkor Apukámék is fölköltöztek. Itt kaptam állást, visszakerültem Szegedre.

Előzőleg 2 évre elmentem az NDK-ba színházi korrepetítornak. Anyukám véletlenül találkozott a zenekari felügyelővel, aki azt mondta, hogy nyugdíjba megy a hárfásuk. Tudja, hogy én kint vagyok Németországban, vissza jönnek-e? Visszajöttem.

A hárfának nincs igazi nagy repertoárja. Nagyon fontos zenekari hangszer, nagyon szép hangszer, de aki mélyebben szeretne a zenével foglalkozni, annak mindig csak dekorációs hangszer marad. Akadémista koromban mondta a tanárom: fiam, úgysem leszel te tipikus hárfás, mert én már akkor is hang szereltem, zenét szereztem, koncertekre jártam, érdekelt minden más.

Amikor korrepetítornak elmentem, az sem a hárfával függött össze. Hárfás koromban eljátszhattam majdnem mindent a szegedi szimfonikus zenekarban. Szólódarabokat, versenyművet, Vaszy kísért gyakran.

Játszottam Mozart hárfaversenyét. Ravelt, s mindazt, amit úgy jó volt eljátszani. Közben létrehoztam a kamarazenekart.

— *Hány tagú volt?*

— Először egy vonósnegyessel indultam. Amivel nagyon sok szép sikert könyvelhettem el.

74-ben voltunk Dániában, díjat nyertünk. Ebből a négyesből Románé Papp Katalin maradt, a többi másfelé ment. Tanítottam fúvósötöst. A fúvósötösből Marosvári Attila most a zeneiskola fagott-tanára, Szélpál Szilveszter ugyancsak a zeneiskola oboatanára, Bodacz Győző a szimfonikusoknál muzsikál.

— *Az iskola falain belül lévő kamaraegyüttesed van-e?*

— Igen, ez a Weiner-féle félig-meddig az iskola együttese. Vannak benne tanárok és diákok.

— *A színházi zene mit jelent az iskolának?*

— A színházi kultúrát Vaszy Viktor alapozta meg, amivel elévülhetetlen érdemeket szerzett.

Nagyszerű műsorpolitikát, társulatot, magas zenei nívót követelt.

Abban az időben, mikor Vaszy vezette a színházat, Pesten mindenki azt mondta, hogy ha valaki jó operaelőadást akar hallani, le kell jönnie Szegedre. Nem azért, mert itt sztárok csillognak, hanem azért, mert ez egészen magas színvonal. Minden operaprémier ilyen volt. Sokat köszönhetek annak, hogy ennek az operatársulatnak tagja voltam.

Gyakran szidtuk Vaszyt, de el kellett ismerni. Vaszy Viktor itt nagyot teremtett Szegeden. Képes volt arra, hogy az egész életét föláldozza a városért, de nincs egy lemezfölvétele!

Ő azon dolgozott, hogy Szegeden az opera mindig jó legyen. Talán ha kevesebb energiát ad a szegedi ügyekbe és jobban adminisztrálja magát Budapest felé, és megkeresi a kapcsolatot, kiharcolja a lemezt meg a rádiófölvételt, meg a külföldi szereplést, dirigálást, akkor lehetett volna Kossuth-díjas is.

Halálával megingott a szegedi operatársulat. Ez teljesen egyértelmű.

Most megint úgy tűnik, hogy egy felfelé menő ágban vagyunk. Reménykedjünk.

Oberfrank, hihetetlenül szorgalmas, és van egy új koncepciója.

Egészen más típusú színházi játékot igyekeznek Szegeden meghonosítani, mint ami országosan ismert. A rendezőcentrikus operát. Mint minden, ez is vitatható. Az biztos, Vaszynál a zene dominált. Mindig azt mondta: az opera: zene!

Oberfrank elképzelése, hogy az opera az zenedráma, vagyis egyenrangú a zene és a dráma.

Természetesen ezt nem lehet úgy venni, hogy Vaszy nem törődött volna a cselekménnyel, az sem igaz, hogy Oberfrankot nem érdekli a zene.

Valahol nyilván él valamiféle tendenciózus arány. Itt egy olyan színház van kialakulóban, ami talán egyedüli. Szegednek és az ország zenekultúrájának fontos a mi tanítómunkánk.

Főiskolánkról vagy az egész zenei oktatásról röviden.

A zeneiskola nehéz anyagi körülmények között kb. 1500 tanulót számlál. Óriási tanteremgondjaink vannak. A szakközépiskola ebben az épületben működik. Mi onnan kapjuk az utánpótlást közvetve. Érettségit ad, és utánpótlást közvetlenül. Zeneművészeti szakközép is működik a Tömörkény gimnáziumban.

— *Milyen zenei képességű nemzedékek jönnek fölfelé?*

— Pillanatnyilag, úgy tűnik, a kultúra nem népszerű, éppen ezért a zenei pálya sem népszerű, a kulturális pálya sem népszerű, és nagyon sok, nagyon tehetséges gyerek, akiből kiváló muzsikussá vagy íróvá lehetne, elmegy más, népszerűbb pályára.

— *Van olyan időszak, amikor apadás áll be az utánpótlásban?*

— Bizony. De van olyan év is, amikor túljelentkezés kerekedik.

Például a hegedűsök vonatkozásában. Ez évben kitűnő hegedűsöket nem tudtunk fölvenni hely hiányában, de két évvel ezelőtt mindössze ketten jelentkeztek. Van egy ilyen kereslet-kínálat játék is, ami sokszor nagyon kellemetlen a szenvedő alanynak, mert éppen nem kerül be, a másoknak szerencséje van, mert bekerült.

Egy biztos, hogy most kevesebben tanulnak zenét, kevesebben szeretnének zenei pályára menni, mint régebben.

Van két óriási kezdeményezésünk Szegeden. Előkészítő tagozat!

Felismertük az utánpótlás szükségességét, és itt kisgyerekek számára egy olyan 10 éves előkészítő tagozatot hoztunk létre — egyedül a pesti Zeneakadémiának meg a szegedi főiskolának van meg —, ahol tehetséges, pályára készülő gyerekeket intenzív zenei oktatásban részesítünk. Ez 78 óta működik, a gyümölcsseit termi évről évre.

A másik az, hogy Szegednek van egyetemi tagozata. Itt a vonós tanszakokon nemcsak főiskolai diplomát adunk, ami zeneiskolai tanításra jogosít, hanem ki tudunk már adni olyan diplomát is, ami a budapesti Zeneakadémiával egyenértékű, és akiket már mi is alkalmazhatunk. Ez egy nagyon jelentős dolog. Az igazi tehetséges emberek, ha Pestre kerülnek, valamilyen oknál fogva ott maradnak, nem jönnek vissza, de akiket itt képezünk ki, azok itt is maradnak.

— *Kérés, kíváncsi vagyok sugárzik-e felétek?*

— Rengeteg. A szimfonikus zenekar zöme nálunk végzett. Sokan mennek Pestre.

— *A főiskolán hány tanszak van?*

— Minden hangszert oktattunk. Kivéve a hárfát, gitárt, cimbalmot, dzsesszt.

Növendékeink javarészt az intézmény szerszámaival tanulnak, de vannak magánhangszerek is.

— *Mennyi hegedűtök lehet?*

— Mennyiségileg elég, minőségileg sok a kivonivaló. Kb. 20 hegedűnk van. 5-6 brácsa, 5-6 cselló, zongora 17, 2-3 trombita.

— *Híres hangszerek van-e?*

— Nincs. Ami hangszert mi a gyerekek kezébe adunk, azt 20—30 ezer Ft-ért vesszük meg. Ez főiskolai célra éppen hogy alkalmas, de egy kitűnő növendéknek már jobb kellene.

Amin Szecsódi játszik, azt 10 évvel ezelőtt vette neki a minisztérium 180 ezer forintért. Ez egy közepes kis hangszerecske. A jobb hegedűk 1 millió körül vannak, de ez még mindig nem márkás hegedű. A nagy márkát már csak dollárért adják. Ezek olasz hegedűk.

— *Milyen hangszernek van prioritása a tanulók érdeklődése szerint?*

— Legtöbben zongorára jelentkeznek, a fúvósok közül legtöbben fuvolára, elvétve akad fagottos, kevés oboás. A rézfúvósoknál kiegyenlített a helyzet. A hegedű egy nagyon nehéz hangszer, mint általában a vonós hangszer.

— *Javításra van-e lehetőség?*

— Milliók mennek tönkre, mert nincsen zongorahangolónk. Hangszerészünk van, de annak nincs megfelelő műhelye. Ez egy óriási adóssága még a városnak.

Tíz évvel ezelőtt a pesti Zeneakadémia vállalta volna Szegeden egy vonósműhelynek a felszerelését és szakemberrel való ellátását, ha adtunk volna neki helyiséget, ahol dolgozhatna. Ezt az egy helyiséget nem tudtam kiharcolni. Miután nem kapott Szegedtől helyiséget, így ezt a szakembert Szombathelynek adták oda.

— *Ennyi növendékhez van-e kollégiumotok?*

— Eddig nem volt. Most van először. A Művelődési Minisztérium megvette a Délép egyik épületét a szegedi felsőoktatásnak. Természetesen a zenészeket idegenkedve fogadták, mert zajosak. Ma 12-en ott laknak, tanulnak, de majd szerződést kötünk, és megfelelő arányokban kerülünk a kollégiumba muzsikálni.

— *Köszönöm a beszélgetést.*

TÓTH BÉLA